

Szerkesztőség:

Rimaszombatban, Erzsébet-tér 9. szám. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bélyegtelen levelet nem fogadunk el.

Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . 8 korona.
Fél évre . . . 4 korona.
Negyedévre . . . 2 korona.
Egyes szám ára 20 fillér.

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

A Gömörvármegyei községi- és körjegyző-egylet hivatalos lapja.

MEGJELENIK HETENKÉNT EGYSZER: VASÁRNAP.

Felelős szerkesztő: KOMÁROMY ISTVÁN.

Kiadóhivatal:

Rimaszombatban, Erzsébet-tér 9. szám alatt a könyvnyomdában. — Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előfizetés, hirdetésmény, nyilttér és egyéb felszólalás.

Ismeretlen kéztől és névtelenül érkező közleményekkel nem adunk ki.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petitsor térfogata 15 fillér. Többesbűri hirdetésnél árképezmény. Nyilttér sora 50 fill.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont” kiadóhivatala, nemkülönben minden hazai postahivatal, az előfizetés legezészerűben postautalványon eszközölhető. **Hirdetést csak a kiadóhivatal vesz fel.**

Visszavándorlás.

(te) A legfontosabb és legégetőbb gazdasági, társadalmi és politikai kérdések egyike a kivándorlás. Tudósok, államférfiak és szociológusok komoly ismertetéseket, értekezéseket közölnek, a melyekben rámutatnak arra a nagy veszteségre, a mely nemzetünket éri a munkások elvonulása folytán vérben, gazdaságban és a társadalmi berendezkedésben.

Igazat adunk azoknak, a kik csapásnak, mélyreható veszedelmek forrásának jelzik a rohamosan növekedő kivándorlást. Igazat adunk, de csak részben. Nem a kivándorlásban kell keresnünk a legnagyobb bajok esiráját. A kivándorlás maga nem rejt méhében nagy veszedelmet. Sőt a gyakorlati élet utmutatása éppen azt bizonyítja, hogy a kivándorlás országunkban bizonyos gazdasági és társadalmi előnyökkel van összekötve. Vagy nem vehető-e előnyös alakulásnak csak szűkebb vármegyénkben észlelhető azon hatás, a mely népünk fokozatos vagyonosodásában, gazdagodásában észlelhető? Az Amerikába kivándorolt falusi ember minden munkaerejét megfeszítve dolgozik éveken át, kuporgatja a dollárt dollárra s küldözgeti haza itthon maradt övéinek, hogy azon földesekét, házaeskát, barátságos meleg családi otthont vásároljon. Elvitázhatatlan tény, hogy vármegyénk sok részében a nép évről-évre gyarapszik vagyonyban.

A jólét emelkedésével a falusi társadalmi élet is kezd öntudatosabb, határozottabb szint öltetni. Az Amerikát megjárt, sokat látott és tapasztalt paraszt ember lelki világa lassu átváltozáson megy keresztül. Ismeretköre tágabb, fellépése, gondolat- és érzésvilága öntudatosabb. És az amerikai embernek hatása a többi falusi népre is átragad.

Igy alakult, fejlődött lassan át népünk gondolkozása szabadabban mozgóvá: a lekötöttség érzete szűnedezik; felfogása kezd a kozmopolitikus irány felé hajlani. Rövidlátó az, a ki észre nem veszi azt a lelki átférmelődést, a melyen népünk kezd átmenni s a melynek eredménye az a napról-napra jobban fokozódó világnézet,

hogy ott jó élni, lakni és megtelepedni, a hol a gazdasági, szellemi, testi szükségletek kielégítésére szolgáló eszközök megszerzése akadályokba nem ütközik. A nép közt is kezd elterjedni az a felfogás, hogy „ubi bene, ibi patria.”

A kivándorlás, míg a szoroson vett gazdasági keretekben marad, előnyösnek mondható. És idáig a gazdasági cél volt az uralkodó a kivándorlónál olyan értelemben, hogy az Amerikában szerzett pénz a hazai földön való gazdasági berendezkedésre használtatott fel. Ennek a kivándorlási alakulatnak főjelleme az, hogy a kivándorló itthon hagyta családját, övét, de azokhoz bizonyos idő múltán visszatért.

Idáig ez így volt! Most azonban a kivándorlás hatásának egy újabb, de veszedelmesebb jele kezd mutatkozni. Ez a női kivándorlás. Eddig a férfikivándorlás korszaka tartott. Ez nem volt veszedelmes, mert a férfi vagy itthon hagyta családját s akkor visszatért a családi tűzhelyhez, vagy hazajött s meglázasodva itt maradt, esetleg visszament, de már akkor, mint családi tűzhelyet alapított férfit ismét csak visszahozta szíve, szeretete. Egyszóval, az itthon megalapozott családi tűzhely fenségsereje visszatérésre kényszerítette a kivándorló férfit. Mert hiába — a poczistól eltekintve is — a szív és szeretet a leghatalmasabb emberi érzés, a mely az emberek sorsát, boldogságát és boldogságának útját rendezi, kiméri. A pusztá férfikivándorlás nem veszedelem, mert annak ellensúlyozója a visszavándorlás. A visszavándorlás főrugója pedig az emberi szívbe beoltott és kipusztíthatatlan szeretet a családi tűzhely édes-bús melege iránt, a melynek ereje magával ragad gazdagot, szegényt, parasztot és urat egyaránt. A családi tűzhelyen lobogó szeretet tüzeit, lángját pedig a nő élesíti, tartja fenn s ápolja. Ott van tehát a családi tűzhely, a hol dolgozó, kereső férfinak asszonya, s az asszonynyal a gyermekek vannak, a hol a napi munkából fáradtan hazatérő férfi kis barátságos szobában meleg, szerető családját látja maga körül, a kikért fárad, a kikért dolgozik. Az a hazai föld, az aranykalászos róna, az égbe meredő hegy, a rejtelmesen suttagó erdő, a csobogva szökkelő

patak, barátjainak, ismerőseinek a köre egyideig fel-felzakaszt szívéből egy visszaemlékező, bánatos sóhaj. De a mikor látja, hogy családja körülötte van, a róna, a hegy, az erdő, a patak éppen olyan szép, mint otthon, a mikor régi és új barátok, ismerősök telepednek hozzá és keresik föl, — az a sóhaj mind gyengébb, mind halkabb lesz, elvész. Elpusztul belőle a régi haza iránti vágyódás, elmosódik szívéből annak emléke és megszereti új hazáját, a mely eltartja családját, szereteteit, a mely biztosítja kényelmét és nyugodt megélhetését. És az utódok?

A kivándorlás vérszerző veszedelme, mint nemzeti csapás, most kezd jelentkezni a női kivándorlás által, mert ez útját vágja a visszavándorlásnak.

A női kivándorlásnak két okát látom. Az egyik a hazai, a másik az amerikai viszonyokban keresendő. Az utóbbi évtizedben a paraszt minden megszereshető földet megszerzett, s a földdel együtt itt hagyta az asszonyt. Tehát a nő kivándorlásának szükségét megakadályozta a természetes gazdasági fejlődés. Most azonban a földszerzés lehetősége kezd nehézzé válni. A paraszt az általa megszerzett földet nehezen enged ki kezéből. Hiába küld pénzt a kereső férfi Amerikából, nincs föld. Nincs földeske, nincs házaeska, nincs családi tűzhely, ami visszavonzza a férfit: kihozatja maga után Amerikába asszonyát, gyermekét. És ha egyszer asszony, gyermek kimegy a férj után Amerikába, az a család nem tér többet vissza, az elveszett a magyar nemzetre nézve.

A nőkivándorlás másik oka az amerikai nőhiány. A statisztika kimutatása szerint Amerikában minden 1000 nőre 1060 férfi jut, vagyis 1000 férfi után 60 férfinék — akárhogy akarná is — nem jut feleség. Az amerikai nőhiánynak legeklatásabb bizonyítéka az, hogy a tőlünk kivándorló nők, leányok rövidesen, sőt sokszor még az amerikai partok előtt nemesak kikötő, hanem főkötő alá jutnak. Tőlünk kivándorolnak a férfiak és nincs, a ki a lányokat elvegye. Csak természetes tehát, hogy az élet logikai szükségszerűsége arra indítja a mi lányainkat, hogy kivándoroljanak Amerikába, a hol biztos

TÁRCZA.

Fáji FÁY ISTVÁN.

Írta: KOMÁROMY ISTVÁN.

Halottja van a vármegyének. De különösen nagy halottja van a rimaszombati választó kerület 48-as függetlenségi érzelmi lakosságának. Fáji Fáy István a rimaszombati kerület volt országgyűlési képviselője pihen már odalent az oldalfalusi sírboltba kedvesei mellett. Kihült teteme ott nyugszik édes atyja: az ő kurucz Fáy Barnabás oldala lánál, kívül tiszta hazafiai lélekkel, gyűjtő szavakkal, aczél karokkal és egész vagyonával küzdött egykor a függetlenségi zászló alatt.

Tudtuk, hogy Fáy István nehéz beteg, de ismerve vasszerzetét, nem hittük, hogy a halál ily rövid idő alatt győzelemmel oltsa ki a nagy hazafi életét. Halálhíre tehát, mint az égből lehulló villám, csapott közénk váratlanul és mély gyászba döntötte nemesak családját, rokonait, barátait, de egykori választóinak is nemesebb szívvvel érző nagy számát.

Mi is azok közé tartozunk, kik a nagy halottat őszintén gyászolják és elhunytá felett fájó könnyeket hullatnak. Mi is azokhoz csatlakozunk, kik kegyelettel emlékeznek minden időben vissza Fáy István multjára, s mióta a politikai élettől visszavonult, azóta is benne a régi Fáy Istvánt tisztelték és becsülték.

Az igaz, tiszta lelkű és jellemű magyar ember, a haza érdekében kifejtett küzdelemben zászlóvivőjét még akkor is változatlanul értékeli, midőn kezéből a zászló vagy fegyver már kihullott. Az egykori híres Fáy Istvánt tehát így kellett tisztelni utolsó lehelletéig minden jó hazafinak, de még ellenségeinek is. Halála után pedig

emléket, örök emléket kell emelnünk szíveinkben és politikai szereplését példányképpül kell odaállítani a serdülő ifjuság elé, hogy tőle tanulják meg a hazát szeretni. Megállunk tehát sírja felett és kisírt szemmel vetünk egy pillantást vissza multjára:

Fáy István született Jánosiban Fáy Barnabás és Fáy Albina házasságából. Az életrevaló, egészségtől duzzadó pajkos kis fiu egy ideig odahaza a faluban nyert gondos nevelést az imádásig szerető szülők felügyelete alatt. Majd midőn serdülőni kezdett, a rimaszombati gimnáziumba adták be a Pista gyereket, onnan pedig a kassai praemontrei főgimnáziumba került, hol az érettségét letette. Az éleseszű kis Fáy Pista nem volt ép a legjelesebb diákok közé sorozható, mert jobban szeretett tornászni és különösen lovagolni, mint tanulni. Nem is volt valami nagy szüksége a tanulásra, mert takarékos atyja, ki a legjobb gazdák egyike volt vármegyénkben, már akkor szép jövőnek és vagyonosodásnak nézett elébe.

Fáy István azért a középiskolát és a gazdasági akadémiát is jó sikerrel elvégezte. A mint a gazdasági akadémiából hazakerült, éppen abban az időben szervezték a néptelkelői intézményt, s a megyéből talán Fáy István volt az első, kit honszerelme a néptelkelők soraiba szölyített. Mint kitünő lovas, a néptelkelők lovasosztályába soroztatott be és Kassán nyerte kiképzését, honnan mint kitünően képesített néptelkelő lovastiszt került haza.

Nemsokára azután megnősült, családot alapított és gazdálkodással töltötte fiatalabb férfi éveit. Már ezen időben nagy szeretetnek örvendett az ország messzebb részeiben is ismert Fáy István, kit különösen mint vakmerő bravur-lovast emlegettek a messze idegenben is. Elénken vett részt a közéletben és az előkelő megyei társadalom minden mozgalmában nevé az elsők között találtak. Viruló férfikora azon az időre esett, midőn gömörben a gentryélet aranykorát élte és a gömöri embert

mindenütt szívesen látták és megbámulták. Pusztaszemzúrói háza még 10 év előtt is állandóan nyitva állott a vendégek előtt s akkor volt a legboldogabb, ha jólelkű nejjével egy-egy sikerült estélyt rendezhetett vendégei részére. Ezekről az estélyekről és összejövetelekről elmondhatjuk, hogy az ősi magyart virtusnak utolsó perzei voltak ezek, s talán Fáy István volt az, ki a Józsa Gyuri-téle magyaros tréfákat és bravúrokat berekesztette a megyében és ily értelemben megfordította a nemesi czimert. A többi között csak egyet említnék fel és örökítjük meg életéből, hogy oly kitünő és bátor lovas volt, miszerint *Gyémánt* nevű lován akárháyszor átugratta az asztalnál ülő társaságot, mint egykor *Sándor* gróf és egy menesből betogott nyers csikót felnyergeltette neki lovagot a legmagasabb kerítésnek is és sokszor sikerrel. E mellett kitünő vívó, vadász és korának egyik legjobb táncosa volt, úgy, hogy sokan a paradízfürdő Anna-bálokra csak azért is elmentek, hogy Fáy Istvántól meglássák a gömöri esádrást. Jellemző volt rá nézve, hogy midőn magáról dicséret nyilatkozatokat hallott, egyszerűen nevetve azt válaszolta: „Nem azért vagyok magyar ember.” Könnyen hevülő, tüzes vérű, de egyenes, szilárd jellemű, jószívű ember volt, ki nemesak lelkét, de erszényét is kitartha.

1896-ban ütött családja és telette is a végzet órája, midőn az akkori, sokakra szomorú ősi képviselőválasztás a küzdelem terére parancsolta. A rimaszombati választókerület 48-as függetlenségi zászlója veszélyben forgott, mert a szabadelvűpárt nagy erővel ment neki ennek a kerületnek és azt minden áron elakarta hódítani. Már-már úgy állott a kerület sorsa, hogy a szabadelvű párt jelöltje, a kerület jelenlegi Kossuth-párti képviselője: *Dráskóczy* László akkori főszolgabíró kardcsapás nélkül viszi el a kerületet, midőn az ősz Fáy Barna felkelt és taz mondotta: „*Két fiammal véremet, életemet és vagyonomat állozom a függetlenségi zászló diadaláért és a ke-*

Színészet.

Mezey színtársulata naponként fíradhatatlanul igyekszik, hogy közönségünk műveltségére minél több darabot hozhasson színe a mostani rövid évad alatt.

Szombaton, márczius 27-én mint jeleztük, a „Tartárjárás” került sorra Bakonyi Károly 3 felvonásos új operettje Kálmán Imre zenéjével. A darab egy katonai beszállásos történetnek keretében adja elő a kastély volt urának, Lörentey főhadnagynak szívügyét a mostani urnóval, a mely igen tragikussá fejlődik, de mulatságos véget ér. Közben meglehetősen változatos mulattató és kacagató részletekkel, a melyek a darabot az értékesebbek sorába emelik. A mulatságos részletek szereplői: kivált Lohonyai altábornagy és Wallerstein tartalékos bakahadnagy. Az előbbi Derenghy István alakította olyan ölethűséggel, a mely a legnagyobb elismerést érdemli és a közönség tetszését teljes mértékben kivívta. Wallerstein mulatságosan ügyetlen szerepkörét Gyulai Zsiga töltötte be s komikus előadása mindvégig alapos tanulmányozásról tanuskodott. A hölgyek közül Barna Mariska élénk, temperamentumos előadással igen kedvesen festett, hangja is nyiltabb volt, mint az előző esteiken. Ő nadrászerepet adott: Magyórossy huszáronkéntes szerepét. Jó volt partnere a kis Treszka is A Borzásy Rózi alakításában. Riza bárónét Solti Vilma adta elegánsan, de néha nagyon sietett az ének szöveggel. Vajda Dezső Lörentey főhadnagy szerepében jól átgondolt s az érzelmek változásait kellően visszautkrözött előadást nyújtott. Elismerést érdemel Pataky Ferenc a strázsamester szerepében, Márton a szakaszvezetőben, Gáspár a bérsgazdában. A többiek is jól folyó és összehangzó játékokat adtak ezen a napon.

Fasárnap, márcz. 28-án megismételték a darabot telt ház mellett, de a második előadás gyöngébben sikerült, mint az első. Derenghy ugyan most is nagyon jól adta a tábornagyot, Gyulai a tartalékost, de mintha az új soubrette: Csorna Terus föllépése megzavarta volna a hölgyek egyik-másikát, az összhang és az átérés sok hiányt szenvedett. Csorna Terus esimes alakjával és kedves bár kissé gyöngye hangjával megnyerte a közönséget, előadásában is megvolt az élénkség és kedvesség.

Hétjón Szép Helénát adták. Ennek a régi, parodikus víg dalműnek tartalmát közönségünk jól ismeri, nem is nagyon telt meg a nézőtér, pedig a színészek jól alakították s az ének és Offenbach zenéje is kellemes hatást keltett. Solti Vilma jól beletalálta magát Heléna szerepébe és tolejtte is illett a fenséges szerephez. — Barna Mariska igen esimes Orestes volt. Clytaemestrát jól adta Papp Erzsébet, Páris Márton Miklós. Derenghy pedig Menelaus nyafogó alakjában tűnt ki. Torday bizarr volt szűrben, fokossal mint Agamemnon.

Koldus 30-án R. de Flers, G. A. de Caillavet és E. Aréne 4 felvonásos vígjátéka „A király” került színe. Mohár Ferenc fordításában. A francia szellemű darab a magyar szellemmel nem áll valami nagy összehangzásban, mert a magyar loyális természete hűségese tisztelettel övezi a királyt, de a francia természet más, ott divat módjára vetik le és öltik fel a királyt, holnap a köztársaságot, holnapután a esászárt, vagy a kommunizmus rémuralmát. Két helyen igen vastag festéssel van ecsetelve az erkölcsi sülyedés s a mi kis városunk közönsége még nem eléggé romlott az ilyen jelenetekhez. De van a darabban igazi finom trancia szellemesség. Chamande marquis szerepében és megvan az a magasabb közéleti erkölcsi tanúság, hogy a pénz uralma alatt minden eladóvá lesz a hajdon esőkjától a politikuss meggyőződésig s ez kirívóan tűnik szemünkbe a melüket verő szocialista vezérpolitikusok példájában, a kik a panamánek hódolva, szépen megalkusznak a királlyal. — Therese szerepét finom diszkrétívóval alakította Spóner Hona, a kinek minden föllépésén meglátjuk az alapos, beható tanulmányozás, a mellyel szerepének legapróbb részleteibe is behatól; játéka folyékony, könnyed, elegáns s hasonló tolejtte is. Bourdierné szerepét ügyesen és a helyzetnek megfelelően töltötte be A. Borzásy Rózi, a kinek a játéka mindvégig jóízű tetszést aratott. A királyt Gáspár alakította finom eleganciával és könnyűvérű non chalanccsal, a mi a helyzethez igen illett. Nagyon jól adta Derenghy is a marquis szerepét s őt sok oldalú tehetségnek tanultuk megismerni. Jó volt Gyulai Zsiga, Pataki és Vándory is,

szótöbbséggel vitte el a babért s verte meg a szabadelvű párt táborát. A lelkesedés leírhatatlan volt, mely a választás befejeztével megnyilatkozott, s ezzel örökre ismét biztosítva lett a kerület. De a két választási harez nagy mértékben aláasta a Fáy-család vagyoni állapotát.

Fáy István két cikluson át képviselte ezután a kerületet és az országháznak egyik legértékesebb telitűnő alakjává nőtte ki magát.

Vizonyai azután úgy parancsolták, hogy ezelőtt 4 évvel megvált a kerülettől és régi ellenfele: *Dráskóczy* László lett a kerület Kossuth-párti képviselőjévé, ő pedig rendőrkapitányi hivatalt vállalt Rozsnyó r. t. városnál. E hivatalát kitűnő szakértelemmel és pontossággal látta el majdnem két évig, mivel azonban idegébaja támadt, attól is megváltott és a miniszteriumba, a gazdasági munkásügyi osztályhoz neveztetett ki az új nemzeti kormány által.

E hivatalában volt élete utolsó pillanatáig, a mikor már súlyosbodó szenvedéseitől megváltotta az aránylag még fiatal 50 éves embert a halál.

Ez volt röviden Fáy István megtutott életpályája.

Hirtelen, mint egy ragyogó esillag tűnt fel a politika borongós egén és sugaraival bevilágította annak még legsötétebb pontjait is. De valamint a világitó égitestek pályáját egy láthatatlan kéz gyorsan változtatja, úgy szállította őt is le a végzet a politikai élet legmagasabb és legtündöklőbb pontjára. Letűnt! De nagy maradt letűnése után is és az lesz örökké.

Boldogult édes atyjának mondása beteljesült az utolsó szóig, mert így volt a végzet könyvében megírva, de igaz keresztényi hittel tértek meg mindannyian őseikhez és midőn útni fog a feltámadás órája, családjának minden egyes tagja dicsfényvel fog megjelenni a Mindenható ítélőszéke előtt.

Mi pedig áldani fogjuk emléküket örökké!

megélhetésre és egy szerető férfiszívre találunk. A gyakorlati élet tapasztalata azt igazolja, hogy nagyon csekély százaléka az így kivándorolt leányoknak tér vissza régi hazájába. Hanem e helyett az történik, hogy minthogy az itteni leányok, rendszerint itteni férfiakhoz mennek férjhez Amerikába, — sem a férfi, sem a nő, sem azoknak gyermekei nem jönnek haza többé.

Tehát a lány magyar lány és magyar asszony megy ki Amerikába, ugyanannyi férfi rész a hazánkra nézve. Tessék most ezekhez hozzáadni a gyermekeket, másoda óriási veszteség, pusztulás ez szegény országunkra. Nem a kivándorlásban, hanem a visszavándorlás elmaradásában rejlik a nemzeti veszedelem!

Törvényhozásunk nagy buzgósággal hozza a kivándorlási törvényeket. Itt vannak a legújabb, az 1909. évi II. t. cz. Gyönyörű humanus intézkedést tartalmaz a kivándorlás előmozdításáról, (mert az másnak nem mondható) a szállító vállalkozók jogairól, kötelességéről stb. stb. De a mi a legfőbb: a visszavándorlás előmozdításáról és visszavándorlási öntudatos intézkedésekről mélyen hallgat. Egyedül a 29. §, az, a melyben homályosan megeseendő a rövid egy pár év múlva rendkívül fontosságu kérdéssé kinövő visszavándorlás kérdése. De csak annyiban, hogy a kivándorlási alap bizonyos csekély összeg erejéig „a hazájába visszatérni szándékozó vagyontalanok utiköltségeinek részben vagy egészben fedezésére” rendelkeznek.

A visszavándorlás rendkívül fontos nemzeti és gazdasági jelentősége ily odavetett intézkedéssel egyáltalán megközelítőleg sem oldható meg.

Ide határozott, öntudatos és komoly intézkedéseknek törvényhozás utjáni szabályozására van égető szükség.

Ha még most nem olyan észrevehető is a kérdés fontossága, egy pár év múlva mind nagyobb és nagyobb követelő erővel fog fellépni e kérdés megoldásának szüksége.

Mi a megoldás módja! Egyszerű, radikális, de észszerű és célravezető intézkedés.

A tavaszi hangulat hatása alatt kísértálmam a János-utón levő Szabó-féle tagba. A szorgalmas bolgárok javában dolgoztak a kerti-vegetemény termelésre szolgáló földeken. Végignézek a munkahelyen, a földbe épített lakásokon. Mindenütt férfi, fiu-gyermek. Asszony, leány-gyermek sehol. Megkérdeztem egy közelálló bolgártól, hogy asszonyaik, leányaik nincsenek? „De igen — volt a válasz — hanem azok otthon Bulgáriában, kis falunkban maradnak. Törvényeink, szokásaink tiltják, hogy asszonyainkat, leányainkat honunk határaitól kivigyük. Mi itt fáradunk, dolgozunk, garast garasra gyűjtünk, küldjük a pénzt haza kis bolgár falunkba asszonyainknak, a kik azalatt örököndnek családi tüzhelyeinkre, a hová ősszel munka után boldogan visszatérünk.”

És a bolgár nem vész el hazájára nézve, mert okos törvény, böles szokás megtiltja nekik, hogy a családi tüzhely védőangyalát, a nőt hona határaitól kivigyje.

Tanulni a kicsinyektől nem szégyen. Tanuljunk egy kicsiny nemzettől: a bolgároktól.

rület becsületeit. E mondásra, mint egykor honalapító *Arpád* szavára, keltek fel és sorakoztak a választó polgárok, a *Fáy* Barna karjába ragadott függetlenségi zászló alá és pár nap alatt biztosra vették a függetlenségi zászló győzelmét. De ez nem ment oly könnyen, mert *Dráskóczy* László is nagyon népszerű volt a kerületben. Hanem kezdetét vette ezután egy ádáz küzdelem, melyben a legjobb barátok és rokonok, mint engesztelhetetlen ellenségek kerültek szembe egymással és minden áldozatra elszánták magukat.

Hogy mily mérvet öltött a küzdelem, azt sokan ismerjük. A régi sebeket tehát épen a fájdalom pillanatában nem akarjuk ismét felszaggatni. Fátvált borítunk arra, a multak szomorú fátvólát, mely alatt a kortesitalból mindenkinek jutott egy-egy édes és keserű korty, vagy ha nem, és ha van túlvilági élet: akkor ott fogják azok részöket kivenni, kik a szemben álló két jelöltön soha be nem hegeszthető eret vágtak.

A nagy küzdelem úgy végződött, hogy a jelöltek a választásnál egyenlő szavazatot nyertek, s így új választásra lett utalva a már nagyon is felzavart rimaszécsi kerület sorsa. *Fáy* Barna azonban ezt már nem érthette meg, mert az első választás után pár napra hirtelen elhunyt. Mint egy hős vezér a csatamezőn, úgy esett el *Fáy* Barna, s az országház helyett sírjába kísérték választóit. Leírhatatlan volt az a részvét, mely a nagy temetésen az egész vármegye részéről megnyilatkozott. A választók nemcsak vezérüket, de elvük bukását sirattak és megtörve állottak körül a nagy halott koporsóját. A szomorú pillanatok azonban mentőgondolat vilant meg a választók agyában és még a temetés helyszínén kikiáltották jelölté Fáy Istvánt.

Most már Fáy István lépett hős halált halt atyja örökébe és ragadta vaskezébe a függetlenség lobogóját.

A tüzes vértű ifjú-szónok gyújtó szavára, a választók sorai csak szaporodni kezdtek és az új választásnál 82

ez a tehetséges fiatal színész s az egész előadás harmóniája jutalmazta a telt házat.

Szerdán egy igazi magyar eredetű regényes daljáték: Orbán Dezső „Csókkirálya” került színe Sztójánovics zenéjével. A kedves kis mese dískrét és esimes feldolgozása eltakart minden sértő pikantériát és nagyobb pártolást érdemelt volna közönségünkötől. A darab 3 részből áll: az első egy kisvárosi bucsun játszik, a másodikban a hős egy évig mint álmokirály szerepel, a harmadikban gróf lesz és elveszi kedvesét, a kitől a lány gazdag apja előbb elittotta. — Márkus Angéla föltötte be Ivette és a királyné szerepét, megnyerő játéka és kellemesen csengő hangja nagyon tetszett, ruhái is igen elegánsak. Kitűnő volt, mikor partnerével, a fiuszerepet játszó Barna Mariskával a ezica-kettőst énekeltek, a közönség tetszésnyilatkozatai alig akartak véget érni. Barna Mariskát már több szerepből ismerjük, de az elevenége, a temperamentuma elragadó volt, különösen a tengerész nótában kulminálódott. Nagyon kedves volt Évike szerepében Borzásy Rózi. Figyelmet érdemel Pataky gondosan alakított varázslója, Vándory kisbírója és kitűnő éjjeli őre, Gáspár polgármestere s a többi szereplőkről is csak jót mondhatunk.

Csütörtökön Rakosi és Malonyai „Elnémult harangok” című színművét adták elő. A darab igen komoly és hazafias jellegű, egy kis székely falu magyarságának küzdelmeit vázolja papja vezetésével az oláh néptenger fenyegető elhelyése ellen. A magyar pap szerepét Ernyeai alakította komoly megfigyeléssel, igen jól. — A hősies szerep maga is nagyon hálás előadójának. Derenghy is kitűnően adta az oláh papot; Petru szerepét jól töltötte be Vándory Géza, a kinek játékaról más alkalommal is úgy találtuk, hogy komolyan tanulmányoz és kisebb szerepeiben is sikereket arat arravaló temperamentumával. Hasonlóan mondhatunk Papp Erzsébet ügyes alakításairól. Flóricia szerepét nagyon kedvesen töltötte be Spóner Hona, aki a naív szerepkörökben más alkalmakkor is kitűnő alakításokat mutatott. A Borzásy Rózi szinte napról-napra jobban játszik, a szolgáló szerepét olyan művészettel töltötte be, a mi legnagyobb dicséretet érdemel és igen nagy tetszést aratott. Jó volt Gáspár, Torday, Pataky, Márton és a többiek is kiegészítették az összehangzó hátteret.

Pénteken másodszer került színe „A tanító” Bródy S. tetszést aratott darabja. A darab érdemeit illetőleg, már elmondtuk megjegyzéseinket. — A darab meglehető részletekben gazdag és ezek nagy hatást kellettek a közönség érzelmeiben; a második előadásra még jobban megtelt a nézőtér, mint először. Spóner Hona a czím szerepében most is kitűnően alakított s egy díszes nagy esokrot nyújtottak föl a színpadra tisztelői. A Borzásy Rózi mindinkább kedvencevé válik a közönségnek a naív szerepekben igazán kedves játékaival. Kiemeljük Papp Erzsébet mindig művészi alakítását is. A férfiak közt igen jól adta Ernyeai a fiatal földesurat, Gáspár az öregot, Torday az öreg papot, Pataky a kántort, Márton is művészek mutatkozott kitűnő munkájával, különösen kiemelkedett Vándory alapos tanulmányra valló, temperamentumos előadása, a mellyel a fiatal tanár-tanítót jól jellemezte. A szolgabíró Vajda helyett most Gyulai mutatta be. Az előadás igen nagy tetszést aratott, a közönség meghatva távozott.

Szombaton „A nagymama”, *csásárnap* „A szerenese-malacz” kerül színe. X.

Hírek és vegyesek.

Olvasóinkhoz. Tisztelettel felkérjük lapunk mindazon olvasóit, kik még az előfizetést meg nem újították, avagy hátralékaikat ki nem egyenlítették, hogy ugy az előfizetést megújítani, mint a hátralékos előfizetést kiegyenlíteni sziveskedjenek. Tisztelettel a „GÖMÖR-KISHONT” kiadóhivatala.

Nagyheti ájtatosság. A helybeli róm. kath. templomban a nagyheti ájtatosságok és isteni tiszteletek a következő időrendben tartatnak meg:

Vízgyásárnap: Reggel 9 órákor esendes mise; 10 órákor Barka-pálma szentelés, énekes mise, miközben Krisztus Urunk kinszenvedésének története (passio) énekeltek. Délutáni ájtatosság 1/23 órákor.

Nagyhétfő és Nagykedd: Reggel 1/28 órákor esendes isteni tisztelet.

Nagyszóda: Délután 3 órákor „Jeremiás siralmai”, éneklük: *Rábely* Kata k. a., *Barilla* János ráhói plébános, *Tihanyi* Lajos segédlelkész.

Nagysütőtök: Reggel 9 órákor ünnepélyes isteni tisztelet; délután 3 órákor „Jeremiás siralmi”, éneklük: *Hollósy* Anna k. a., *Bencsik* Sándor hitoktató káplán, *Uthy* Antal róm. kath. kántor.

Nagypéntek: Reggel 9 órákor nagy gyászszertartások, ezek után a nagy nap jelentőségét méltató ünnepi szent beszéd, mondja: *Bencsik* Sándor hitoktató káplán. Délután 3 órákor „Jeremiás siralmi”, éneklük: *Hollósy* Sándorné öngysága, *Fekete* Mihály állami tanító és *Tihanyi* Lajos segédlelkész.

Nagyszombat: Reggel 7 órákor tűz, gyertya és keresztvíz szentelés; ezek után ünnepélyes isteni tisztelet. Az ünnepélyes feltámadás este 6 órákor fog megtartani.

Husvétcsásárnap: Reggel 9 órákor esendes mise; 10 órákor ünnepi szent beszéd, mondja: *Széman* Endre prépost-plébános; ünnepélyes nagy isteni tisztelet, ezelerálja *Széman* Endre prépost-plébános ünnepi segédlettel. Délutáni ájtatosság 1/23 órákor kezdődik.

Husvéthétfő: Reggel 9 órákor esendes isteni tisztelet; 10 órákor szent beszéd, ünnepélyes nagy szent mise. Délutáni ájtatosság 1/23 órákor.

Szeretetvendégség. A helybeli ref. egyház hívei márczius 31-én szerdán, d. u. 5 órákor ismét szeretet vendégséget tartottak. Ez volt az utolsó ez időszakban. A főgimnázium tornatermét ezuttal is megtöltötte az érdeklődő közönség, melynek soráiban felekezeti különbség nélkül a rimaszombati keresztény társadalomnak számos intelligens képviselőjét láthattuk, főleg a hölgyek körében. E körülmény szembeötlő bizonyossága annak, hogy a szeretet vendégsége valóban az, aminek czíme is

mutatja: a keresztyén emberszeretetnek megnyilatkozása egy vallásos tartalmu műestély keretében, ahol nem dogmákat fejtegetnek, nem feszegyetnek oly kérdést, melynek a vakon hívő lelket felekezeti torzalkodásra vagy épen gyűlölségre ösztökélnek, sőt ellenkezőleg, azáltal, hogy az imádkozás szárnyain a lelkeket istenhez emelik fel, költői és zenei művek művészi előadása által a kebleket nemes ihlettel töltik be: ép azokat a falakat bonthatják, melyek az egyes keresztyén felekezeteket egymástól elválasztják. Ez utolsó vallásos estélyen a gyűlekezeti ének és imádság után *Czinke* István tartott nagyvértékű felolvasást a háborúról s fejtegetéseinek láncolatán meggyőzte hallgatóit arról, hogy a háboru még akkor is ellenkezik a Krisztusi tanokkal, ha győzelemmel végződik s nemzeti diadort eredményez. Előadását nagy figyelemmel hallgatták s a végén minden oldalról még ovatióban részesítették a kiváló lelképítőről, ki úgy is mint a vallásos estélyek ügyének legbuzgóbb munkása reá szólalt az osztatlan elismerésre. Szép triót adtak elő: *Kohut* Mariska, *Csorlás* János és *Pérez* Barna a *Szűcs* György chorálom kísérete mellett, majd *Terhes* Ilonka k. a. lépett az emelvényre s nagy hatással szavalta el *Várady* Antalnak „Anyám háza” című költeményét. Ezután a *Pérez* Samu gyönyörű barytonjában gyönyörködünk két angol vallásos ének előadása alatt. Végül a ref. templomi énekkar adott elő egy karéneket ritka precizitással. A tulajdonképeni vendégségen a háziasszonyi tisztet özv. *Terhes* Pálné, özv. *Slech* Kálmánné, *Marikorszky* Géziáné, *Bodor* Lászlóné és *Hermann* Béliné uróknak töltötték be, — igen természetes, hogy szeretetre méltóan.

Kinevezések. A pénzügyi közigazgatás tisztviselőinek nagyfontosságú status rendezése ez évben befejeztet nyert. Az egyes szakmakörök előléptetése megtörtént, e napokban leérkezett pénzügyigazgatóságunk fogalmazási karának a kinevezési ügye, mely a vasárnapi hivatalos lapban közzétett, e szerint a pénzügyminiszter kinevezte a VII. fizetési osztályba való sorzással pénzügyi tanácsosokká: *Szombath* György pénzügyi titkár, pénzügyigazgató-helyettes, *Marton* Imre pénzügyi titkár és *Madarász* Pál pénzügyi titkár, földadónyilvántartási biztost. Pénzügyi segédtitkárrá kineveztetett *Jurecska* János pénzügyi fogalmazó. Széles körben általános meglepedést és örömet keltettek a kinevezések, mert ezekkel a szorgalmas munkát és az igaz érdemet látjuk megjutalmazva. Mi is melegen üdvözljük őket megérdemelt előléptetésük alkalmával. Bennünket érdekel még az itteni pénzügyigazgatásnál működött *Zádor* Már jelenleg győri és *Bruckner* Ferencz jelenleg besztercebányai pénzügyi titkár előlépése, kik szintén pénzügyi tanácsosokká nevezettek ki.

Harmatzy Loránt miniszteri fogalmazó, lapunk régi kedves munkatársa, kinek bizonyos tollából sok — igazán szépen megírt — tárczát közöltünk, miniszteri segédtitkárrá lépett elő. A hír széles körökben keltett nálunk örömet, s megragadjuk az alkalmat, hogy kedves munkatársunkat őszinte szívvel üdvözljük előlépése alkalmából.

A pénzügyminiszter *Mautska* Gyula makói pénzügyi segédtitkár a helybeli pénzügyigazgatásához végleges minőségű titkárrá nevezte ki.

Eljegyzés. *Kulesár* M. János, a helybeli konzervgyár derek tisztviselője városunkban jegyet váltott *Szabó* Lenkével, néh. *Szabó* Lajos tanár és neje: *Barányi* Juliska kedves és művelt leányával.

Távozó állomásfőnök. A dobsinaiak kedves *Merkovitsa*, a figyelmes és szeretetreméltó állomásfőnök, kit gavallérsága és a közönség iránt tanusított ritka figyelmessége révén a vasutasokkal együtt a közönség is nagyon szeret és becsül, a losoncai állomásfőnökövé helyeztetett át. A dobsinaik társadalom a *Merkovits* Ferencz főellenőr állomásfőnök távozását rendkívül sajnálja. — Helyébe *Benkár* Géza murányi állomásfőnök került Dobsinára. Az új főnök — ki iskoláit itt végezte — kedves, jó modoráról ismeretes és a dobsinaiak bizonyára szeretni fogják őt, ki pontos, lelkiismeretes tisztviselő.

Halálozások. *Fáy* István, kiről tárczarovatunkban emlékeztünk meg, gazdag élettörténetéhez méltóan folyó hó 1-én helyezték örök nyugalomra az oldalfalusi eszaládi sírboltba. A temetésen nemesak a vármegye intelligenziájára, de a környék népe is nagy számban jelent meg. Temetési szertartását a méhü, harkácsi és déreski róm. kath. plébánosok végezték. — Ravatalát a budapesti temetési-egylet díszruhás huszárjai állották körül és a koporsót a legszebb koszorúk egész halmaza borította.

Détéri Borbás Géza kiérd. h. esperes és ker. tanfelügyelő, Nógrád vármegye bizottsági tagja, vilkei róm. kath. plébános hosszas szenvedés után 59 éves korában mult hó 26-án Vilken meghalt. Az elhunytban a roznyói egyházmegye papsága egyik legjelesebb tagját és a társadalom pedig egyik legjelesebb munkását veszítette el. Temetése nagy részvét mellett volt mult hó 28-án Vilken.

Vettük a következő gyászjelentést: „Fájdalomtelt szívvel jelentjük, hogy fiunk, illetve testvérünk *ij. Czibur* Imre f. hó 28-án, életének 26-ik tavaszában jobb létre szenderült. — A szeretett halott hült tetemei f. hó 29-én hétfőn délután 5 órakor fognak a helybeli evang. templomból örök nyugalomra kísértetni. — Jolsván, 1909. márczius 23. — Örök béke lengjen porai fölött! — *Czibur* Emil és neje szül. *Laekner* Karolin mint szülők: *Ételka*, *Jenő* és *Ella* mint testvérek.” — Az elhunyt, ki üzletvezetőségi tisztviselő volt Miskolczon, lapunk ügyes tollu munkatársaként „*Varius*” álnév alatt sok kedves és hangulatos tárczát írt, s halála őszinte részvétet kelt szerkesztőségünkben is.

Szülésznők vizsgálja. A vármegyei közközléssel kapcsolatos kerületi alsófoku hábaiskola növendékeinek tantolyam befejező vizsgálja márczius hó 31-én volt. A tót tannyelvű vizsgán 16 növendék nyert képesítést és pedig zólyomi, lipitói, honti és gömöri növendékek. A vizsgán dr. *Löcherer* Tamás igazgató-főorvoson kívül dr. *Kostialik* Ferencz zólyomi és dr. *Meskó* Miklós gömöri főorvos vett részt, a lipitói főorvos helyett dr. *Hoffmann* A. lipitószentmiklósi kórházi orvos küldetett ki, a honti főorvos akadályozva volt a megjelenésben. Most október 1-éig szünet lesz.

Búcsú lakoma. A Mátyás-szigetre kivezített *Joós* Elek p. ü. felügyelő tiszteletére tisztársai és jó barátai folyó hó 29-én este a „*Tompa*” szállodában szépen sikerült búcsú-lakomát rendeztek. A lakomán körülbelül 50-en jelentek meg és szép példáját nyújtotta annak, hogy az új felügyelő, ki 12 évet töltött városunkban, mily közbeesülésnek és szeretetnek örvendett; továbbá, hogy mennyire ki van fejlődve a collegiális viszony a rimaszombati m. kir. p. ü. tisztviselők kebelében. Sikerült felköszöntöket mondottak: *Madarász* Pál p. ü. tanácsos, mire a távozó felügyelő meghatva válaszolt, dr. *Kovács* László polgármester, *Siebert* Károly konzervgyári vezető, *Komáromy* István lapunk szerkesztője és *Fajda* István, *Gala* István teljes meglepedésre látta el kitűnő és olesó ételkel és italokkal a társaságot. — A zenét *Kalocsay* Lajos jól szervezett zenekara szolgáltatta. A társaság csak az éjfélutáni órákban oszlott szét. *Joós* felügyelő pedig másnap reggel már székhelyére utazott.

Művelt iparos nevelése. Városunk vezetősége mindent elkövet iparosaink kiképezésére, hogy a művelt nyugattal versenyezhető művelt, szakképzett iparosok munkálkodhassanak hazánk iparának fellendítésében. Ezt a célt szolgálja a „*Rimaszombati iparosok továbbképző tanfolyama*” is, a melynek folyó évi márczius hó 28-án volt az évről-vizsgálja. A tanév elején 30 lelkes fiatal iparos segéd jelentkezett a tantolyamon és kitaró szorgalommal oly szép sikerrel működtek, hogy méltán érdemelték ki az elismerést. A vizsgálaton kitétt ügyviteli naplók, üzleti dolgozatok, a kiállított mértani és szakrajzok mind amellet bizonyítanak, hogy iparos ifjuságunk megértette a XX. század munkára hívó szótát s igyekszik ösztántábol is minél nagyobb mértékben kiképezetni magát. A tanév végére 10-en maradtak a tantolyamon — a többi tantolyamisták más városba költöztek — s ez a 10 fiatal ember jutalomban is részesült. Meg kell emlékeznünk e helyen dr. *Kovács* László polgármesterről, ki állása sulyát és tekintélyét latba vetette, hogy a tantolyam sikeresen működtesék és a ki mindig éber szemmel kísérte a tantolyamon részt vett ifjuság munkálkodását. Elismeréssel kell szólnunk a tantolyam vezetőiről: *Matolesy* Pál állami elemi iskolai igazgató-tanítóról és *Tóth* Béla mérnökről, kik a tantolyamot nagy szakértelemmel vezették és amnyi szépre, jóra és hasznosra oktatták iparos ifjuságunkat, a kiknek ezen a téren kifejtett működéséről oly elismerően is nyilatkozott a vizsgálaton jelenlévő *Pogány* István kir. tanfelügyelő. Még csak azt jegyezzük meg, hogy a vizsgálaton iparos polgárságunknak színe-java jelen volt, a kiknek a nevében *Varga* Lajos ipartestületi elnök mondott köszönetet a tantolyamot vezető tanároknak. Megvagyunk győződve, hogy a jövőben ép úgy fog érdeklődni a nemes célt szolgáló tantolyam iránt az iparos ifjuság és a nagyközönség, mint a folyó tanévben.

Közgyűlés. A helybeli ipartestület kebelében fennálló nyugdíj egyesület márczius hó 28-án tartotta 6-ik évi rendes közgyűlését id. *Rábely* Miklós elnökle alatt. Az egyesületnek ez idő szerint 131 tagja van, s a mult évi szaporodás 30 volt. A gyűlés iránt élénk érdeklődés mutatkozott. Az évi jelentést tudomásul vették, a zárszámadást, mely 8173 kor. 48 fill. bevétellel és 116 kor. 30 fill. készpénzmaradvány, mint egyenleg mellett ugyanannyi kiadással zárult, jóváhagyta a közgyűlés s *Kovács* István pénztárnoknak elismerése mellett megadta a felmentést. Az intézmény vagyona 34703 kor. 98 fill. Jellemző, hogy az ország nagy városában fennálló ipartestületek is élénken érdeklődnek a szépen gyarapodó intézmény keletkezése és fennállása iránt, s annak vezetőségéről s szép haladásáról legnagyobb elismeréssel nyilatkoznak. Debreczen, Nagyvárad, Pécs, Arad, Győr stb. mind meglehangú érdeklődéssel keresik a magyarizátát annak, hogy ilyen kis városban, mint Rimaszombat, hat évi fennállás után, hogy jutott ilyen kedvező helyzetbe az intézmény. — A magyarizátát pedig az, hogy iparosaink okosak, józanul gondolnak a jövőre és a esekély anyagi áldozattól, mely befektetésnek tekinthető — nem riadnak vissza jövőjük, agzkoruk nyugalmának biztosítása érdekében. Meg aztán a vezetőséget is lelkes gárda képezi. *Rónay* Gyula titkár igen sokat buzdítódik a haznos és áldásos intézmény fejlesztésében. Kívánatos volna, hogy összes iparosaink, kereskedőink és kisebb hivatalnokaink sorakozzanak az intézmény zászlaja alá. Az érdeklődőknek *Rónay* Gyula készséggel ad felvilágosítást. Megemlítjük még, hogy id. *Rábely* Miklós elnököt, *Szabó* József alelnököt, *Rónay* Gyula titkár és *Kovács* István pénztárnokot, a régi 5 ellenőrző bizottsági tagot és 24 választmányi tagot egy hangulag újra megválasztották.

Az ujtantalvölgyi üvegyár égése. Az egyesült magyarhoni üvegyár részvénytársaság ujtantalvölgyi üvegyára, — a mely a magyarhoni üvegyártást fellendítette és annyira tökéletesítette, hogy produktumai az egész világon el vannak terjedve, — márczius hó 31-én este a vétken gondatlanság következtében történt robbanás folytán földig leégett. A részvénytársaság mintegy 46 éve vette át *Kühinkától* az ujtantalvölgyi üvegyárat, s modernül berendezve annak vezetésével igaz szakembereket bízott meg, a kiknek szakcsertői vezetése mellett az üvegyártás annyira tökéletesített, hogy produktumai előtt megnyiták az idegen világrészek világpiazeit is. A pár nappal előbb még virágzó gyártelep má már romokban hever, s négyszáz munkás és hivatalnokai kara kétségbeesve néz a bizonytalan jövő elé. A gyárvezetőség a mult évben az egyik kemenezőjét — a fa drágasága miatt — a jóval olesóbb nyers petroleummal való hevítés üzemére rendezte be, az lett a végzete a virágzó gyártelep pusztulásának. Márczius 31-én este az éjjeli munkások gyanutlanul foglalták el munkahejeiket, zavartalanul folyt a munka, a mikor fél nyolcz óra tájban óriási robbanás reszkettette meg a levegőt, a robbanás nyomában pedig tüztenger árasztotta el az egész gyári épületet, a munkásoknak alig volt annyi idejük, hogy a szabadba menekülhettek. A tűz villámgyorsasággal terjedt el, az oltásra gondolni nem lehetett. A robbanás állítólag úgy történt, hogy egy munkás égő lámpával bement abba a helyiségbe, a hol a nyers petroleumtartály volt elhelyezve, véletlenül égő lámpáját beleejtette a tartályba, s nagy ijedségében hirtelen lezárta a tartály fedelét, a hamar tüzet fogott nyers petroleum ekkor óriási erővel felrobbant és a szétfolyó égő nyers petroleum felgyújtotta az egész gyár-

helyiséget. A vigyázatlan munkás a robbanás helyén rögtön szörnyet halt, egy munkás pedig súlyosan megsesült. A kárt körülbelül negyedmillió koronára becsülik, mert nemesak a gyári épület és berendezés ment tönkre, hanem a szállításra már beraktározott nagymennyiségű üvegtészlet is teljesen elpusztult. Négyszáz munkás egy ember vétken vigyázatlansága miatt kenyer nélkül maradt, s óriási vagyon elpusztulásának lett az okozója. Mulasztásnak nevezhető az is, hogy egy ilyen nagy gyárban, pláne az olyan helyiségekben, a hol robbanó anyagok vannak, villanyvilágítást nem vezettek be. Azt még pláne nem lett volna szabad megengedni, hogy könnyen robbanó anyagokat magában foglaló helyiségben égő petroleumlámpákkal járkaljanak a munkások. Úgy halljuk, hogy az épület biztosítva sem volt, s így a kár óriási. A tűz fénye messzire világított, s az óriási detonáció, mely a robbanást kísérte, felhívta a rimakokovaiak figyelmét is, s a vészharangot az ottani orvos derek fia kondította meg, mire a rimakokovai tűzoltóság kivonult, s a gyári tűzoltókkal együtt késő éjjelre sikerült legalább a többi épületet megmenteni az elpusztulástól. A szomorú híre f. hó 2-án jutott el városunkba s az egész vidéken szeltében mély sajnálkozással tárgyalják azt. A bíróság is megindította a vizsgálatot.

Felolvasás. *Horráth* Zoltán, lapunk kitűnő tollu régi munkatársa, márczius hó 28-án a róm. kath. olvasókönyvben a „*Föld és népei*” címmel nagyérdékű felolvasást tartott, melyet a szépszámu közönség lankadlan figyelemmel hallgatott. Különösen sok hölgy volt jelen, kik nagy tetszéssel fogadták az előadó tartalmas, szépen kidolgozott felolvasását, melyért *Váry* János elnök tejezte ki a hallgatóság és a kath. olvasókör elismerését és köszönetét. A tudós tanár érdekes és tanulságos felolvasását alkalmmilag közölni fogjuk lapunkban.

Eljegyzések. *Molnár* István helybeli fiatal mérszáros és hentes üzlettulajdonos eljegyezte *Nyustyán* *Pápai* Gizikét; *Hrivácz* Endre klenóci mészáros pedig *Takács* Gizikét jegyezte el.

Tisztviselő telep. Lapunk zártakor vesszük a hírt, hogy végre sikerült a tisztviselő telep létesítéséhez ingatlant szerezni és az építést már vállalkozó is jelentkezett. Rövid idő kérdése tehát most már, hogy ezen rég óhajtott vágy és remény megvalósuljon, a mely segíteni fog lakásmizériáinkon. Úgy tudjuk, hogy egyelőre 27 ház fog épülni és a kötelező előjegyzések e hó 15-ig eszközzölhetők.

A vásár folyó hó 2-3-án zajlott le városunkban. Nagyobb forgalmat vártunk a tavaszi vásártól, melynek most az időjárás is kedvezett. A rendőrség részéről igen jó újítást láttunk. *Takács* János rendőrőrmester ugyanis és még egy rendőr lóháton járták be a vásárt, s az egész legénység talpon volt. Sikerült egy tolvajasszonyt elesíteni, ki az egyik fűszerüzletben lopott pezsgőtől lerészegedett, egy másik üzletben lopott szőnyegért a tolvajt a segéd urak alaposan elpálhótták, ugy hogy kórházba kellett őt szállítani. Nagyobb esemény nem történt, s a szombati vásáron már alig lézengett néhány ember.

Tornaestély. Mult szombaton a helybeli főgimnázium tornaköre kitűnően sikerült estélyt rendezett a tornaestélyben. A szülők és érdeklődők szép számmal jelentek meg az estélyen, melyen a jeles tornatanár: *Szigeti Benedek* Gyula ügyes növendékei mutatták be szép haladásukat. Igen tetszetek a jó iskolára valló sikerült vitor- és kardvívások. Az estélyt kedélyes táncmulatság fejezte be.

Műkedvelői előadás Tiszolczon. A tiszolczyi diákifjuság f. hó 12-én táncmulatsággal egybekötött jótékonycélu színelőadást rendez. Színre kerül *Szigligeti* „*Liliomfi*” 3 felvonásos vígjátéka.

Épületátalakítás. Rimaszombat r. t. város az állami mértékhlitelesítő hivatal részére szükségelt épületet átalakítani óhajtván, e munkálatok végzésére zárt írásbeli versenytárgyalást rendez. A vállalat tárgyát képező épület terve és költségvetése, a vállalati feltételek, a városi iktató hivatalban a hivatalos órák alatt megtekinthetők, s az ajánlatok folyó hó 10-én délig a polgármesteri hivatalban adandók be, hol azok d. u. 2 órakor nyilvánosan fel fognak bontatni.

A városkert tavaszi rendezése alkalmával felhívjuk a városi tanács figyelmét, hogy az általános műveltséget oly könnyen terjesztő növények neveit jelző táblák tönkre mentek. Kívánatos volna, hogy azokat megújítsák és szaporítsák.

A züllött gyermekek érdekében. Az utóbbi időben ugy a fővárosban, valamint a vidéken is feletele megtriktultak a törvényszéki rovat azon hírei, melyek fiatal, valósággal még zsenge korban levő gyermekek által elkövetett bűntettekről számoltak be. — Hogy most javult a helyzet, az egyedül az Országos Gyermekevédő Ligának köszönhető, mely rövid 3 évi fennállása óta máris 14,226 elhagyott gyermeket mentett meg az elzülléstől és szeretettel karolván fel őket, a társadalom hasznos munkás elemeivé neveli fel. — A Liga tehát méltán megérdemli, hogy a közönség őt emberbaráti törekvéseiben hathatósan támogassa, mert azt talán felesleges is bővebben fejtegetni, hogy a Ligának céljai elérésében jelentékeny anyagi erőkre van szüksége. — Az anyagi erők gyarapítását ezelőzza a Liga által most rendezett tárgysorsjáték is, melynek tervezete valósággal szenzációs, mert a kibocsátott sorsjegyek mindegyike feltétlenül nyer és a legkisebb nyeremény is művészi izléssel készült arany- vagy ezüsttárgy. — A Liga ezeket a tárgyakat részben ajándékba kapta, részben pedig vásárolta s most sorsjáték keretében értékesíti. — Senki sem ajándékoz és nem kockáztat tehát, aki e sorsjegyekből vásárol, és mégis elősegíti a Liga törekvéseit, mert minden e révén begyűlt fillér egy-egy megmentett kis lélek váltásádjája. — A sorsjegyek ára darabonként 1 korona 50 fillér, és kapható minden dohánytöszdében.

500 mm. elsőrendű széna

200 mm. buza- és zabszalma

eladó

Értekezni lehet **Dickmann** László urral.

Köszönetnyilvánítás. Mindazok, kik megboldogult bátyánk: **Krick Gyula** elhunytával fájdalmunk enyhítéséket részvétőket szóval vagy levélileg fejezték ki, illetve annak végtisztesség megadásánál megjelentek, fogadják mindezekért ez utón is hálás köszönetünket. — Rimaszombat, 1909. márczius hó 29. *Krick-nővérek.*

Koszoru megváltás. Özv. Konyháné szül. Krick Etelka és nővére Erzsike 20 koronát adományozott koszoru megváltás czimén a nyomorék gyermekek rimaszombati otthona javára. Az elnökség az adományért lapunk útján is hálás köszönetet mond az adakozóknak.

Amerikai magyarok az ajkaikért. Amerikába szakadt magyar honfitársaink újabb tanúságot tettek áldozatkészségükről. A clevelandi „Szabadság” gyűjtést indított az elpusztult bányászok özvegyei és árvái javára s idegenben élő magyar testvéreink három-ezer dollárt, magyar pénzértékben: tizenkilenc-ezer koronát adtak össze. E nem eszelekedetből ismét kiténik, hogy tengerentúlról szakadt testvéreink, ha idegen kenyéren élnek is, nem lettek hűtlenek hazájukhoz, sem honfitársaik iránt nem halt ki a szeretet szívükből.

Vásáráthelyezés. A miskolci kereskedelmi és iparkamara értesíti az érdekelteket, hogy a kereskedelemügyi m. kir. miniszter megengedte, miszerint Garamszécs községben a folyó évi április hó 9-ére eső országos vásár ez évben kivételesen folyó évi április hó 5-én tartassék meg.

Dr. VAJDA GÉZA szemorvos szemgyógyintézete
Miskolcson, a „sanatorium és vizgyógyintézet” felső épületében. — Telephon 221.
Rendelés hétköznap d. e. 11 órakor és d. u. 3 órakor. 13-13

Eladó rövid zongora.
Egy teljesen jókarban levő — alig használt — rövid zongora elköltözés miatt jutányosan eladó
Czim: a kiadóhivatalban.

Ablakredőnyök.
Van szerencsém a mélyen tisztelt közönség becses tudomására hozni, miszerint Budapest székesfőváros egyik legnagyobb és legkiválóbb
ablakredőny-gyárának
képviselőjét vettem át és kérem esetleges szükségleteiket — annak gyártmányaiából, nyímtint: **saluziák, önműködő vászon-redőnyök,** valamint **faszövött nádrédőnyökből** — nálam beszerezni.
A gyártmányok kitűnő volta, szép kivitele és olcsó árai a legmesszebb menő igényeket is kielégítendik.
Költségtétellel és szakmabeli felvilágosítással kívánatra ingyen és bérmentve szolgálók.
Nagybecsű rendelések legjobb kivételről a n. é. közönséget biztosítom s azok feladását tisztelettel kérve
vagyok kész szolgálattal:
Zavadszky Ede.
Rimaszombat.

Szőlő-oltvány-
és vesszőről **nagy képes árjegyzékemet** ingyen és bérmentve küldöm meg, a ki czimét tudatja. Ezen könyvet még az is kérje, a ki rendelni nem akar, mert sok hasznos tudnivalót tartalmaz. Gyökeres oltványokból, amerikai és európai sima és gyökeres vesszőkből, a **világhírű Delaware** ből **1 1/2 millió készlet.**
OLCSÓ ÁR és PONTOS KISZOLGALÁS. — Czim: SZÜCS SÁNDOR FIA szőlőtelepe Bihardioszeg. 8-13

Özv. HOLLÓSY JÓZSEFNÉ
legrégibb
temetkező vállalata
Rimaszombatban.
Losonczy-u. 21. sz. a saját házában

Tisztelettel hozom a nagyérdemű helybeli és vidéki közönségnek szíves tudomására, hogy **butorizületemet teljesen feloszlatlam.**
temetkezési vállalatomat azonban **kibővítve** tovább folytatom.
Hosszu időn át szerzett tapasztalatom biztosítékot nyújt minden, a temetkezés elrendezése körül szükségesendő összes ügyeknek gyors és pontos kivételre.
Vidéken történő temetések elrendezését ezután is a legnagyobb készséggel elrendezem.
Szemfedél, koporsó és sirkoszorúk s az összes temetkezési kellékekből nagy raktárt tartok.
Teljes tisztelettel: **Özv. Hollósy Józsefné.**

BOR ELADÁS.
ASZALÓN (Szükszó állomás) 140 hectoliter — 1908. évi termésű — finom urasági **fehér asztali bor** hordó nélkül hectoliterenként **46 koronájával** eladó. — Értekezhetni **Kalás Sándor** eladóval Szalonna (Borsodnyemege.) 2-3

Eladó gyümölcsöskert.
A Rima-partján az ugynevezett **Gyulay Gábor-féle** nagy gyümölcsöskert, melyben fedett kuglizó, fedett esarnok és bütka is van, a bejárat előtt — a Rimán át — jókarban levő hid, kedvező feltételek mellett örök áron eladó, esetleg bérbe is vehető. Venni vagy bérelni kívánók forduljanak a tulajdonos **Soós Ferencz** építészhez. 2-3.

Eladó fiatal vizsla.
Fiatal, barna, német vizsla, szuka, egy éves, igen tanulékony, lázilag dressirozott 20 koronáért eladó. — **Czim:** a kiadóhivatalban.

Naponta friss vágású
marha- és bornyú-húst
szállít 5 kilós postacsomagban
Teschauer Ignácz mészáros Garamszécsen (Gömörmege) a következő áron:
1 kilo bornyúhús (eleje) 60 fillér.
1 kilo bornyúhús (hátsúja) 72 fillér.
1 kilo marhahús vegyes részekből 88 fillér.
Köserhús szintén megrendelhető. 7-8

Meghívás.
A „**Hangya**” a magyar gazdaszövetség fogyasztási és értékesítő szövetkezte kötelékébe tartozó **Rimaszombati fogyasztási és értékesítő szövetkezet 1909. évi április hó 18-án,** délelőtt 11 órakor a város tanács-termében
rendes évi közgyűlést tart, melyre a t. tagok az alapszabályok 23. §-a értelmében meghívattak.
Napirend:
1. Mult évi üzleteredményről szóló jelentések tárgyalása.
2. Zárszámadások megvizsgálása és felmentvény megadása.
3. Mérleg megállapítása.
4. Tiszta jövedelemről való rendelkezés.
5. Az igazgatóság kiegészítése.
6. Felügyelő-bizottság választása.
7. Netaláni indítványok.
1908. év december 31-én a tagok száma 297, üzletrészeinek száma pedig 474 volt; az év folyamán belépett 2 tag 3 üzletrészszel, kilépett 2 tag 2 üzletrészszel.
A felügyelő-bizottság által megvizsgált évi mérleg a szövetkezet üzlethelyiségében kifüggesztetett és mindenki által megtekinthető.
Kelt Rimaszombat, 1909. évi márczius 29.
Az igazgatóság.

RÁBELY KÁROLY
KÖNYVKÖTÉSZE
RIMASZOMBAT, Kossuth Lajos-u. 5. sz.
Aholított tisztelettel hozom a nagyérdemű közönség szíves tudomására, hogy a már hat év óta fennálló és a legjobb hírnek örvendő
könyvkötészetemet mindentelje legújabb rendszerű gépek, divatos betűk, körzetek, **diszító tárgyak** stb.-vel szereltem fel; miért is ajánlom **szolgáltatásomat** bárkinek a könyvkötészet körébe tartozó munkáknak **pontos, divatszzerű és szolid kivitelben való elkészítésére.**
Felhívom könyvkötészetemre a vidéki jegyző és tanító urak, valamint a **kaszinók, olvasókörök és énekkarok** jóakaratu figyelmét is, kérve pártfogásukat.
Itt említem meg és hívom fel a vidék figyelmét, hogy **várnagyúknak** minden nagyobb helyen **megjelenek országos vásárok** alkalmával a raktáron levő több mint **ötven különbözőféle** kivitelű **ima- és énekes könyveimmel;** amelyek a legjutányosabb áron csak nálam szerezhetők meg; — ugyanakkor **bekötött való műveket is átvesszek,** miáltal a postai küldés feleslegessé válik.
A nagyérdemű közönség jóakaratu pártfogását ismételten kérve, vagyok kiváló tisztelettel
RÁBELY KÁROLY.
Rimaszombat, Kossuth Lajos-utca 5. sz.

Szives tudomásul.
A folyó év január 1-től gazdasági gép- és áruosztályunkat megnyitottuk, hogy ez által a közönségnek tegyük eleget, biztosabban és előnyösebben hozzáférhetővé tegyük a nagyközönségnek a szükséges gazdasági gépek és egyéb földművelési eszközöknek a beszerzését, szíves késszégel keresi fel egyszerű levelező-lapon hozzáunk intézett felhívásra a szakbeli hivatalokunk mindazokat, kik e vézett hozzánk fordulnak.
Legelőnyösebben beszerezhetők: **Gőzcséplő- és motoreséplő készletek, vető-, arató- és fűkaszálo gépek, szénagyűjtők** és az összes kisebb gazdasági gépek.
Műtrágyák kiesnyben és kocsiakományként, ugyszintén egyéb gazdasági szükségleti tőmegárak.
Elvállaljuk: takarmány fűlesztő kamarák, malom, szesgyár és téglagyár berendezések szállítását. — Esetlegesen eszereüzleteket is lebonyolítunk.
Fizetési feltételeink a legkedvezőbbek, a mennyiben kellő biztosíték ellenében 6—15 évi hitelt is nyújtunk.
Tisztelettel:
Rimaszombati Kereskedelmi és Közgazdasági bank r. t.
12-12.)

Hirdemény.
865. sz. — **Jolsva** r. t. város telekkönyvi tagosítás következtében átalakított és ezzel egyidejűleg azokra az ingatlanokra nézve, amelyekre az 1886. évi XXIX., az 1889. évi XXXVIII. és az 1891. évi XVI. t. c. cikkek a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. évi XXII. t. cikkben szabályozott eljárás a telekkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatosan fogantatosított.
Ez azzal a felhívással tétetik közzé:
1. hogy mindazok, kik az 1886. évi XXIX. t. c. 15. és 17. §-ai alapján, ideértve e §-oknak az 1889. évi XXXVIII. t. cikk 5. és 6. §-aiban és az 1891. évi XVI. t. c. 15. §. b) pontja alapján eszközölt bejegyzések vagy az 1886. évi XXIX. t. c. 22. §-a alapján történt törlések érvénytelenségét kimutatják, e végből törlési keresetüket hat hónap alatt, vagyis az 1909. évi október hó 15-ik napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyujtsák be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után indított törlési kereset annak a harmadik személynek, a ki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat;
2. hogy mindazok, a kik az 1886. évi XXIX. t. cikk 16. és 18. §-ának eseteiben, ideértve az utóbbi §-nak az 1889. évi XXXVIII. t. c. 5. és 6. §-aiban foglalt kiegészítései és a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánók írásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt, vagyis 1909. évi október hó 15-ik napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyujtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog;
3. hogy mindazok, a kik a telekkönyv átalakítása tárgyában tett intézkedések által, nemkülömben azok, a kik az 1. és 2. pontban körülírt eseteken kívül az 1892. évi XXIX. t. c. szerinti eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogait bármely irányban sértve vélik, ideértve azokat is, a kik a tulajdon arányának az 1889. évi XXXVIII. t. c. 16. §-a alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják, e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt, vagyis **1909. évi október hó 15-ik** napjáig bezárólag nyujtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmulta után az átalakításkor közbejött téves bevezetésből származó bármilyen igényeket jöhíszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik, az említett bejegyzéseket pedig csak időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogának sérelem nélkül támadhatják meg.
Egyuttal pedig figyelmeztetnek azok a telek, a kik a hitelesítő bizottságnak eredeti okiratokat adták át, hogy amennyiben azokhoz egyszersmind egyidejű másolatokat is csatoltak, vagy ilyeneket pótlólag benyujtottak, az eredetieket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.
Kir. járásbírósg mint telekkönyvi hatóság Nagy-rőczen, 1909. évi márczius hó 12-én.
Dessewffy, kir. járásbíró.

KORONA levélpapír
50 csontszinü levélpapír 50 boritékkal
EGY KORONA.
TOMPA levélpapír
ELEGÁNS. FINOM DOBOZOKBAN
50 darab csont-levélpapír,
50 drb. közkedvelt discret boritékkal
1 korona 20 fillér.
Egyedül kapható: **ifj. Rábely Miklós**
könyv- és papirkereskedésében RIMASZOMBAT.